

Informe Media.cat

**Mites i veritats sobre
els esports minoritaris
als mitjans de comunicació**

Juliol 2012

Informe Media.cat

Mites i veritats sobre els esports minoritaris als mitjans de comunicació

Isaac Vilalta

Sumari	1
Introducció	2
1. Metodología	3
1.1.La presentació dels equips. Metodologia del treball.	4
2. Desenvolupament.	5
2.1. Comença el partit. El desenvolupament.	6
2.2.Pilota al peu	7
2.2.1.Pàgines d'esports per diari de mitjana	7
2.2.2.Número de pàgines per dia	7
2.2.3.Com és una pàgina tipus?	8
2.2.4.Els suplementes dels dilluns	9
2.3.Jugada d'estratègia	11
2.3.1.Temes d'obertura.....	11
2.3.2.L'esport rei. Notícies segons l'esport tractat.....	11
2.4.El vestidor. Olor a crema de massatges	14
2.4.1.Futbol. Els equips protagonistes.	14
2.4.2.El futbol des de la banqueta. Com s'explica?.	15
2.5.Comentaris de Tribuna.	17
2.5.1.La interpretació nacional en l'esport.	17
2.5.2.El català, cosa de pocs.	17
2.5.3.Esport i política. Més del que ens pensem..	17
2.5.4.L'esport local, on neix tot.....	18
2.5.5.L'esport femení, lluny dels focus..	19
3. Conclusions	20
3.La pròrroga, xiulet final i camí dels vestidors. Conclusions	21

1. La roda d'escalfament. Introducció

Si de cop al bot reflexionem sobre la presència dels esports minoritaris en els mitjans de comunicació convindrem que estan mal tractats. Als Països Catalans, d'entrada, el futbol té un domini hegemònic en les pàgines esportives i aquesta és la primera idea que ens colpeja quan hi pensem. Ara bé, és així realment? Els esports minoritaris són també orfes en el tractament mediàtic? I sí és així, perquè passa? És una situació uniforme arreu del territori o bé l'afectació al Principat difereix de Ses Illes o de la Catalunya Nord? Quins esports són més o menys minoritaris en el terreny mediàtic? Com es tracta el futbol? I el tractament als esports minoritaris, és just, és desproporcionat? La llista de preguntes per resoldre la hipòtesi inicial és llarga i necessària perquè la superficialitat mata l'analista.

Aquest estudi analitza el tractament dels esports minoritaris en els mitjans de comunicació entenent que, d'entrada i de forma general, és un tractament desproporcionat i marginal. Una situació aparentment acceptada per la majoria de periodistes del sector i, perquè no dir-ho, també per la major part del públic.

Aquest no és un informe amb voluntat crítica sinó constructiva i per realitzar-lo s'ha escollit algunes de les capçaleres en paper de referència als diferents territoris dels Països Catalans: *La Vanguardia*, *Levante*, *Diari de Balears* i *L'Indépendant*. Tots ells són diaris potents, generalistes amb una secció d'esports i accessibles a l'hora de recollir-ne el contingut i desgranar-lo. Obrir el ventall a totes les sensibilitats del territori ens hauria d'acostar a mitjans que no estan tant absorbits per la dinàmica d'informació que genera el Barça, com passa al Principat i precisament la presència de la marca 'Barça' és un dels elements principals de la qüestió.

Aquesta via suposa, també, trepitjar sensibilitats que s'expliquen a través de la tradició. És a dir, entendre la transcendència social i històrica que té l'hoquei patins a Catalunya, el rugbi a la Catalunya Nord o la pilota al País Valencià. Fins i tot, en el cas de *L'Indépendant*, afrontar un anàlisi paral·lela –ni tan sols transversal– perquè molts dels referents esportius no comparteixen competicions ni federacions.

Aquest estudi hauria d'ajudar a entendre la realitat de l'espectador, transformat en aficionat en molts d'aquest casos, arreu del territori català. Perquè cada diari vesteix la seva pròpia realitat, la que vol que els seus lectors coneguin i interpretin, no la realitat pròpia del carrer. Aquesta realitat fictícia, creada per cada mitjà, si es fa amb honestat, no enganyarà i el públic sabrà què trobar-hi a les seves pàgines. És impossible aconseguir tothom, però també és fàcil caure en el joc –involuntari a vegades– de la tergiversació de l'entorn. I en un negoci, el de la comunicació, on l'essència –ser plural– topa amb la necessitat –vendre, ser rendible– i la intenció de no molestar qui mana –patrocinadors, interessos editorials– l'equilibri acaba sent un joc complex. L'anàlisi intenta desgranar el que amaga cada pàgina de les seccions d'esports que es poden trobar els catalans i comprovar si donen veu –intentant coincidir amb aquest equilibri esmentat– a tots els esportistes que representen.

1. Metodologia

1.1. La presentació dels equips. Metodologia del treball

Tipus d'anàlisi: *Quantitativa i qualitativa*

Objecte d'anàlisi: *Els tractament dels esports, especialment els que es coneixen com a minoritaris*

Mitjans analitzats: *Seccions d'esports de La Vanguardia, Levante, Diari de Balears, L'Indépendant*

Període analitzat: del 28 de març a l'11 d'abril del 2011.

L'informe conté una primera part quantitativa i una segona més qualitativa, opinable i valorativa, abans d'extreure'n les conclusions definitives. Aquestes dues parts sovint es mesclaran per intentar evitar excessiva mecanització del treball i fer-lo més accessible.

L'elecció del període d'anàlisi no és casual. Són dues setmanes, suficients per marcar una tendència en el treball periodístic, i s'han escollit entre març i abril per què és un moment de gran fervor en les competicions esportives i encara lluny de l'espiral d'enfrontaments entre el Barça i el Madrid (Copa, Lliga i Lliga de Campions) que van marcar exageradament una part de la temporada passada. Aquest període, per tant, hauria de quedar més alliberat d'aquest duel concret.

Queda clar també que les quatre capçaleres escollides agrupen un ventall gran de sensibilitats arreu dels territoris de parla catalana: Principat (*La Vanguardia*), País Valencià (*Levante*), Illes Balears (*Diari de Balears*) i Catalunya Nord (*L'Indépendant*). Són tots diaris de referència a les respectives àrees.

L'estudi analitza 677 pàgines de les seccions d'esports dels quatre diaris, un total de 1493 notícies. De totes i cadascuna se n'han valorat diferents qüestions per aconseguir classificar-les amb el màxim rigor analític. Primer de tot se n'ha considerat la "Tipologia": tema d'obertura, tema destacat, tema secundari, tema menor, breus, articles d'opinió i entrevistes. Segon quin esport tracten: futbol, bàsquet, tennis, hoquei, ciclisme, rugbi, waterpolo, esquí, atletisme, muntanya, motociclisme, fórmula1, natació i altres. A més, el futbol s'ha dividit en "Primera divisió" i "altres lligues" que inclouen les competicions europees, els partits de seleccions i les categories inferiors. Això permet veure com tots els diaris guarden un ampli espai especial a les categories inferiors on hi participen equips del seu propi territori. Finalment, i amb ànim d'acotar-ho tot fins al límit, quan parlem de futbol de la Primera Divisió hem establert encara dues subcategories més, una pel futbol català – Barça, Espanyol, València, Llevant, Hèrcules, Vila-real i Mallorca- i una altra pel equips no catalans –Madrid o altres-.

En un primer moment, es va plantejar la possibilitat de recollir entrevistes personals amb els diferents caps de secció dels diaris analitzats per valorar conjuntament les conclusions del treball. Encara que aquesta part no s'ha realitzat, és una possibilitat que es manté oberta ja que l'estudi no pretén ser una denúncia del treball periodístic sinó una recerca de sortides positives i seria interessant l'aportació que en podrien fer els responsables a l'hora de saber si parlem de dinàmiques de treball establertes i/o acomodades, de respostes a l'audiència, d'interessos econòmics, de bon treball, empobriment del periodisme, etc.

Les conclusions finals detallaran el resultat de la hipòtesi exposada a l'obertura. És allà on s'agruparan el que diuen les dades, la interpretació periodística que se n'ha fet i la valoració del treball dels quatre diaris analitzats al respecte.

2. Desenvolupament

2.1. Comença el partit. El desenvolupament

L'anàlisi d'aquest treball és extensa i atrapa diferents punts de vista per entendre com els mitjans estudiats tracten els esports minoritaris. És una radiografia a una secció d'esports tipus de *La Vanguardia*, *Levante*, *Diari de Balears* i *L'Indépendant* i amaga sorpreses amb resposta clara i d'altres amb respostes atrevides i, sovint, no hi ha grans veritats. Així, per exemple, veurem com la mitjana de pàgines que tenen les seccions d'esports és de poc més d'11, però aquesta és una xifra 'inflada', molt matisable. Hem d'entendre que hi ha suplementos especials en dies determinats que fan variar sensiblement aquesta xifra, fent-la enfilar fins a una dimensió exagerada. Perquè els suplementos especials en la premsa generalista són ja una opció acceptada en totes les seccions del diari. En esports, també. Ja veurem com són perquè físicament poden ocupar l'ordre de sempre o bé aparèixer amb un format propi a les pàgines centrals.

L'estudi reafirma el futbol com l'esport rei. No només per seguiment popular sinó també pel ressò mediàtic. La Lliga espanyola és el principal eix vertebrador però atenció perquè la idea que assenyala el Barça i el Madrid com a clars protagonistes – Lliga i Lliga de Campions- condueix a l'error. Calcular el futbol, tot i que podria semblar senzill quan el traslladem al paper i la impremta, també és complex. Hi ha diferents competicions amb els mateixos protagonistes. Hi ha protagonistes que travessen d'una competició a una altra i canvien de samarreta –partits de seleccions-. I hi ha una mateixa competició tractada de diferents maneres. Perquè el futbol és ampli i els diaris analitzats en parlen des de les competicions europees fins a la categoria més baixa. Els dilluns, per exemple, ofereixen els resultats i les classificacions que van de la Primera divisió fins a la Tercera Catalana, i alguns passen també per les del futbol base. És per això que s'ha de valorar també l'especificitat dels suplementos dels dilluns, amb pàgines senceres de resultats i classificacions de diferents categories i diferents esports.

També es desgrana el tractament específic que reben els esports minoritaris; no tots, perquè n'hi ha que, per raons d'ordre i limitacions queden enquadrats sota l'etiqueta d'"altres". Quatre diaris de realitats no sempre compartides, conviden a relativitzar molt. Així doncs, el tractament dels esports minoritaris d'entre els mateixos esports minoritaris no és ni fred, ni constant ni igual a cap mitjà. I hi ha molts elements que els condicionen. Per exemple, *La Vanguardia* i *Diari de Balears* tenen una especial fixació pel tennis. En el cas dels balears és una relació causa-efecte evident per l'eclosió ja fa uns anys de Rafa Nadal, un dels millors de la història. A *La Vanguardia* la debilitat pel tennis arriba, probablement, per l'estreta vinculació amb el Barcelona Open Banc Sabadell, antigament Trofeu Godó. L'interès pel tennis però, obrirà noves anàlisis, com el tractament que donen a l'equip espanyol de la Copa Davis. En canvi, és més difícil trobar respostes a l'interès d'alguns mitjans per la vela i el golf. O saber interpretar l'interès o el desinterès pel moviment olímpic, sovint farcit de notícies d'agència que es refereixen als moviments de despatxos.

En general però, ens trobarem un domini absolut del futbol. I descobrirem com no hi ha lligams sensibles entre els mitjans del sud dels Pirineus i els del Nord fins al punt de, en moltes fases del treball, s'alineen per una banda *La Vanguardia*, *Diari de Balears* i *Levante* i, per una altra, *L'Indépendant*.

2.2.1.Pàgines d'esports per diari de mitjana

Quantes pàgines de la secció d'esports ens trobem en el global d'un diari? Abans cal valorar, però, què significa, editorialment, la informació esportiva a cada diari. Ubicada normalment a la part final de cada exemplar, té una presència significativa, consolidada com una de les seccions clàssiques del periodisme d'aquí. A d'altres països, per exemple Anglaterra –on l'esport pot presumir d'una gran història i tradició– la informació que en recullen els diaris generalistes es veu arraconada a les pàgines que tanquen i, a més, difícilment ocupa més de tres o quatre pàgines. És cert també que la cultura de club és diferent. Per exemple, allà els futbolistes parlen un cop per setmana i no hi ha rodes de premsa dels cada dia com passa aquí. Entrar en aquest terreny però seria obrir un altre debat.

Amb aquest primer recompte tindrem, per tant, la superfície de pàgines dedicades a la informació esportiva en cada un dels quatre diaris analitzats. En total són 677 pàgines d'esports publicades en quinze dies. La mitjana és d'11'3 pàgines diàries, però en concret, *Levante* en publica 15'6, *Diari de Balears* 12'9, *L'Indépendant* 8'5 i *La Vanguardia* 8'2%. *Levante* pràcticament dobla *La Vanguardia*, potser perquè, de tots, és el diari que té més assumida la seva funció de mitjà local, recollint moltíssima informació i resultats de les competicions amateurs que es disputen al País Valencià. S'hi poden trobar, tranquil·lament, tres o quatre pàgines consecutives amb classificacions de curses atlètiques d'arreu del territori –acompanyades, també val a dir-ho, d'un anunci o una pàgina de publicitat vinculats a l'atletisme–. O pàgines senceres –fins a cinc o sis de seguides– amb resultats de diferents categories del futbol local o de categories de base. Més que una feina periodística és senzillament una translació de dades, una publicació de classificacions, com fan molts dels diaris comarcals del Principat.

En aquest sentit, un dels elements que fa créixer de forma substancial la quantitat de pàgines d'informació esportiva és el recull de resultats i classificacions de diferents categories i de diferents esports. És un gruix considerable d'informació quadriculada, que no s'ha de redactar, que respon més a un control informàtic que no pas a la feina més literària del periodista. Passa especialment en futbol –i més concretament en el local, repassant les diferents categories amb presència d'equips del territori–, però també en bàsquet, handbol o atletisme. Aquestes dades es concentren, generalment, en dos dies: els dilluns amb els resultats del cap de setmana i els dijous amb els resultats locals i amateurs.

Però, poc més d'11 pàgines d'esports cada dia és molt o poc? Depèn. A més, com es veurà més endavant, hi ha força desequilibri en el global de tots els dies de la setmana. Però generalitzant i agafant l'exemple de *La Vanguardia*, els esports estan lleugerament per sobre de seccions com Cultura, Opinió o Tendències, amb alguna excepció molt puntual al mateix nivell que Internacional i Política i per sota d'Economia. Per tant estan ben tractats i amb una massa generosa.

2.2.2.Número de pàgines per dia

Sorprenentment, i trencant el mite de la crònica de la jornada esportiva del cap de setmana, el dilluns no és el dia amb més presència esportiva als diaris. Ni una sola excepció. És el dijous, quan es publiquen gairebé la meitat de totes les pàgines esportives de la setmana, 40% sumant tots els

diaris. Els motius principals són dos:

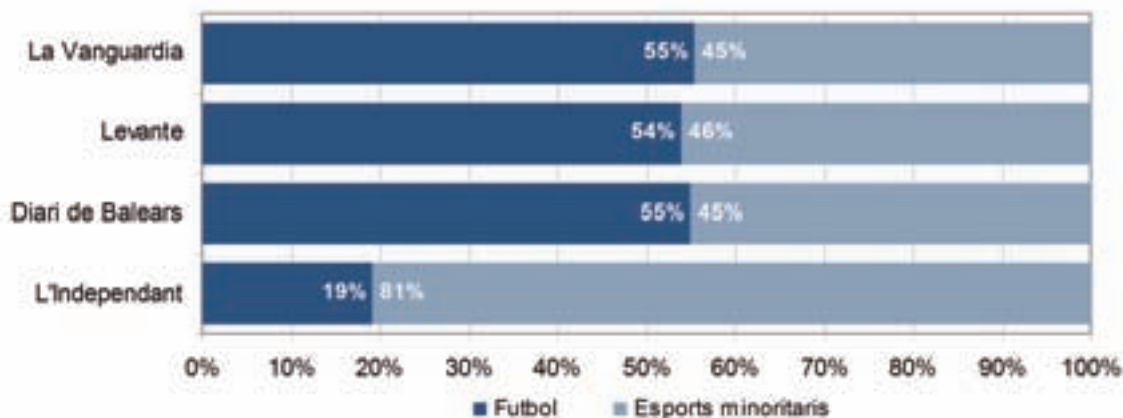
1) Generalment, les competicions europees es juguen en dimarts i dimecres, i en futbol el Barça juga la Lliga de Campions en el període analitzat. També en dimecres cauen molts dels partits de seleccions i a més el període analitzat ensopega una jornada de seleccions.

2) En els diaris comarcals és molt habitual que el dijous sigui el dia en que es publiquen tots els resultats i classificacions esportives de la zona per una senzilla qüestió de temps per a recollir-los de les diferents organitzacions –això ja ve de l'època en que els resultats ja no es recollien de manera manual però encara no hi havia les tecnologies actuals-. Probablement, aquest és el motiu pel qual s'ha establert la tradició/necessitat d'esperar al dijous per a publicar-los. Encara que parlem de capçaleres que abracen un territori gran, aquestes hereten molts dels tics de la premsa més comarcal o local.

Deixant de banda els dilluns i dijous, la resta de dies estan molt equilibrats amb la següent distribució de pàgines publicades: els dilluns l'11%, dimarts un 13%, dimecres un 11%, dijous un 40%, divendres un 7% i dissabtes i diumenges un 9% cada un. La gràfica per diaris igualaria tots els mitjans analitzats.

Els esports tenen presència cada dia de la setmana i s'incompleix una de les idees preconcebudes que assenyalarien els dissabtes i diumenge –dies de competicions- i els dilluns –recollida de resultats- com els dies en que més es parla –o s'escriu- d'esports als mitjans. En aquest sentit es pot interpretar que els esports o bé s'han democratitzat o bé s'han imperialitzat, ocupant un espai que no haurien de tenir.

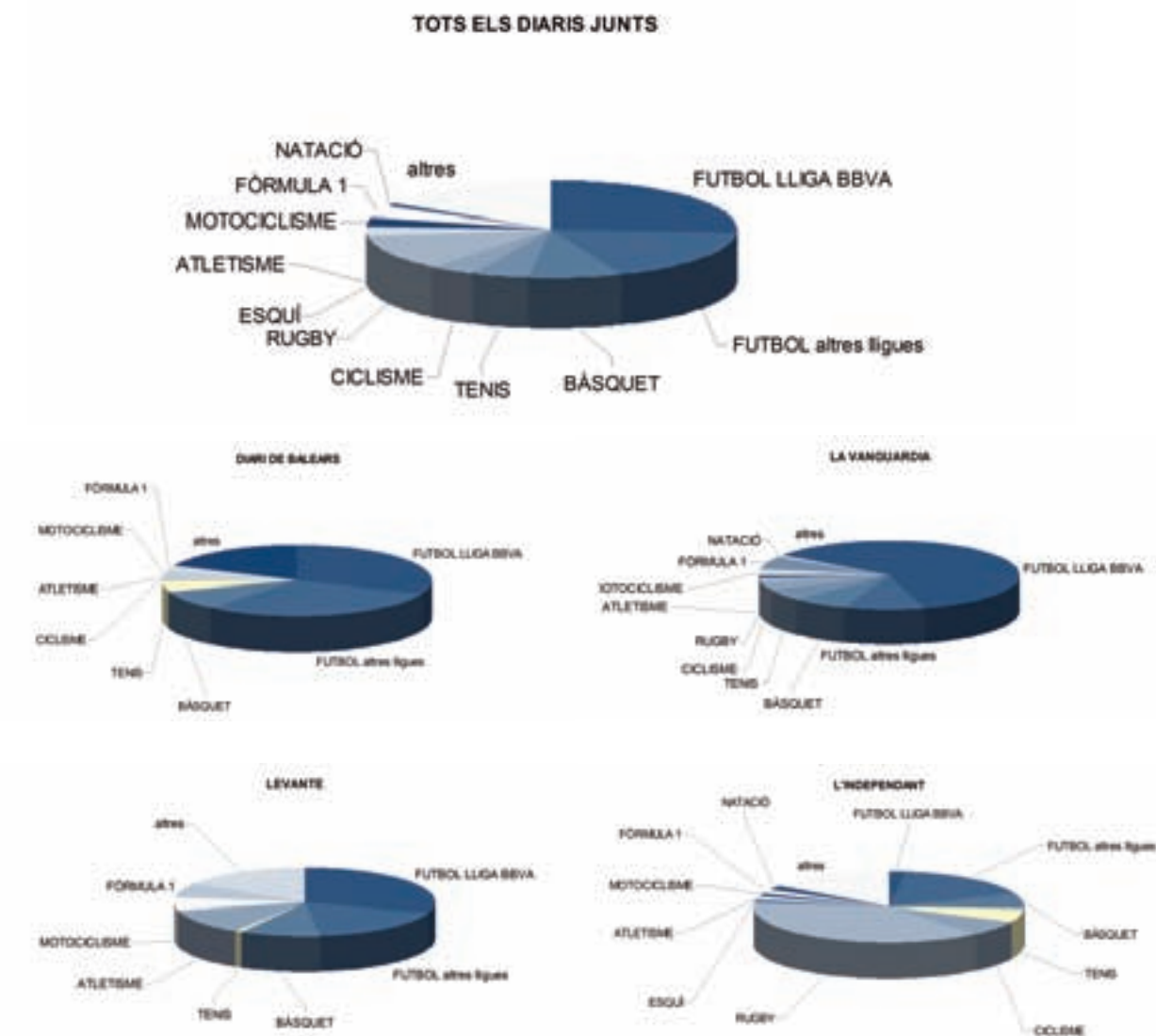
2.2.3.Com és una pàgina tipus?

Si s'agafa el dibuix tipus d'una pàgina d'esports, en el 50% dels casos hi trobem futbol (30% de la Primera divisió espanyola i un 20% d'altres lligues o seleccions). Aquesta xifra és aplicable (fins i tot superior) a *La Vanguardia*, *Diari de Balears* i *Levante*, però hi ha una excepció destacada: el canvi és brusc i radical en *L'Indépendant*, on el tema principal és el rugbi en un 54% dels casos, mentre el futbol n'ocupa només el 19%. Per tant, si concentrem tota la secció d'esports en una sola pàgina, la meitat serà de futbol a *La Vanguardia*, *Diari de Balears* i *Levante* mentre que a *L'Indépendant*, aquest rol l'assumeix el rugbi. Una imatge que serveix per entendre, físicament, tot l'informe.

Futbol -o rugbi- a banda, bàsquet, atletisme, motociclisme, fórmula 1 i tennis, són els altres esports més tractats. Amb algunes consideracions. Per exemple, l'atletisme, amb una mitjana d'un 5% de presència, pràcticament només apareix al *Levante*, el que s'explica per la publicació de

seccions d'esport local. Més exemples: el mitjà on té més presència el tennis és al *Diari de Balears*, molt probablement per l'ascendència de Rafa Nadal a les Illes, i el motociclisme i la fórmula 1 tenen un tractament majoritari a *La Vanguardia* i *Levante*, diaris que representen territoris on aquests esports estan especialment arrelats i en els quals hi ha forts interessos comercials. Amb poca tradició d'aquests esports a la Catalunya Nord, a *L'Indépendant* hi tenen una presència absolutament testimonial. Només cal respondre una pregunta senzilla: quants pilots, patrocinadors, mecànics o circuits del Principat, del País Valencià o de les Illes hi ha al Mundial de Motociclisme o al de Fórmula 1? Quants n'hi ha de la Catalunya Nord?

2.2.4. Els suplementes dels dilluns

Visualment, els esports són una secció ubicada cap a la part final del diari. Els dilluns, però, alguns rotatius presenten una secció amb entitat pròpia, un suplement que pot tenir més espai, més fotografia o una portada pròpia.

El més significatiu de tots és l'Sports Roussillonnais, el suplement de *L'Indépendant*. Apareix els dilluns i físicament és com un mini diari dins l'edició generalista que principalment informa d'esports tot i que també guarda alguna petita secció a les últimes pàgines. Aquí hi surten moltíssims resultats de l'esport rossellonès (rugbi, futbol, handbol, atletisme, bàsquet...).

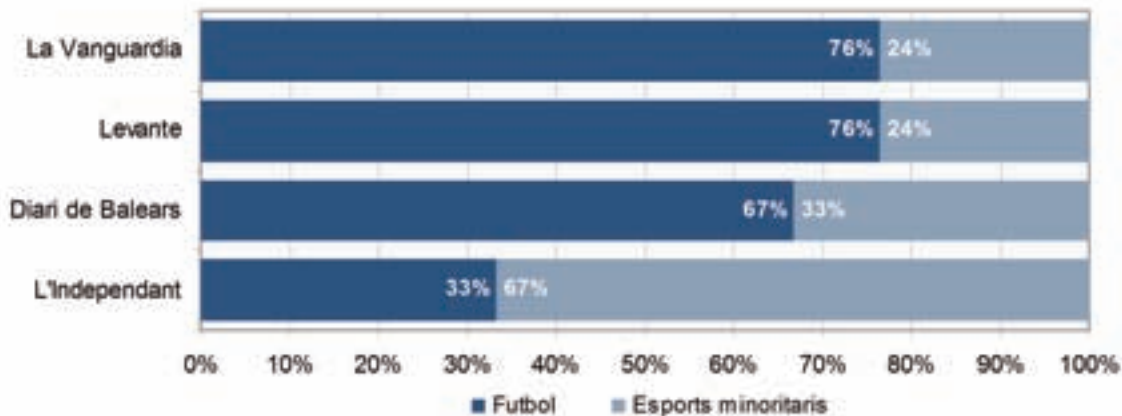
Per la seva part, *Levante* obre els dilluns amb els esports (portada i primeres pàgines). De fet, físi-

cament i visual, és un suplement que abriga la resta del diari.

El suplement del *Diari de Balears* es troba situat a les pàgines centrals. L'obre una portada que és una fotografia d'una de les imatges de la jornada amb una breu explicació. Inclou unes quantes pàgines amb resultats i classificacions de futbol i de bàsquet, també de les categories base.

La Vanguardia és més convencional i tot i que el pes dels esports del dilluns és més gran i, pel que fa al contingut, té algunes especificitats –cròniques i classificacions de diferents esports i diferents categories-, formalment manté l'estètica de la resta de dies.

2.3.1. Temes d'obertura

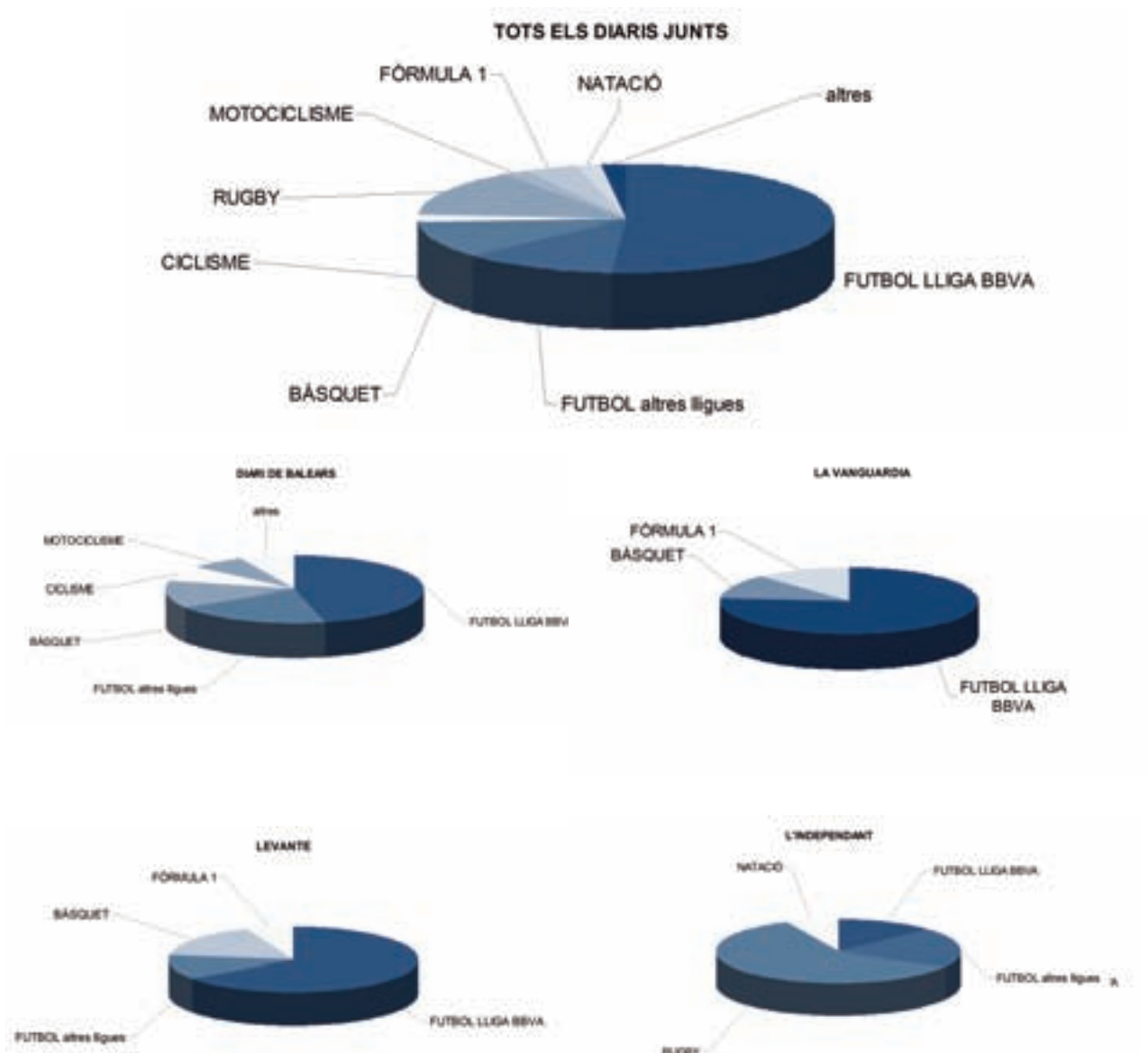
Amb què obren les seccions d'esports dels diferents diaris? És sempre per al tema o esport que ocuparà les primeres pàgines? O és per al tema o esport que ocupa més espai dins la secció? En aquest sentit, hi ha una mica de tot. Per exemple, el *Diari de Balears* obre sempre amb una foto il·lustrativa de la jornada, sigui de l'esport que sigui i que a vegades té més pes per la imatge que no pas per la informació que conté. A *L'Indépendant*, la portada dels esports és una portada pròpia, no una pàgina més. A *La Vanguardia* o *Levante*, en canvi, la portada amb prou feines es pot anomenar així, sinó que és la primera pàgina de la secció.

El pes del futbol és evident. Obre el 63% dels diaris analitzats. I, un cop més, el trident del sud dels Pirineus radicalitza les xifres: *La Vanguardia* en un 76%, *Levante* en un 77% i *Diari de Balears* en un 66%. *L'Indépendant* es queda en un 33% pel futbol, ja que un 60% és pel rugbi. En aquest sentit no obstant, hi ha un petit espai per a d'altres esports, especialment pel bàsquet (11%) o la Fórmula 1 (5%). La presència del ciclisme, motociclisme, natació o d'altres (1% cadascun) és residual.

I si bé és cert que, tret de *L'Indépendant*, els altres diaris obren majoritàriament amb futbol, aquesta elecció s'accentua en el cas de *La Vanguardia* i *Levante*, que segueixen una línia molt similar. Tots dos diaris també coincideixen en dedicar nombre considerable d'obertures al bàsquet quan hi ha partits d'Eurolliga del Barça o València –per tant la competició europea té una tirada important en la línia editorial– i a la Fórmula 1. El que no és casual, ja que tant el Principat com el País Valencià tenen Gran Premi del Mundial (Montmeló i circuit urbà de València). Lliurant-hi l'obertura mostren respecte i preferència cap a aquesta especialitat, entenent que és una disciplina que interessa, i molt, als respectius lectors. No queda subratllat, però ni *Diari de Balears* ni *L'Indépendant* aposten per aquesta línia.

2.3.2. L'esport rei. Notícies segons l'esport tractat

Com s'ha descrit a la metodologia, aquest estudi ha enquadrat les 1493 notícies analitzades en 15 categories segons l'esport. La primera gran conclusió que se'n treu és que el futbol és, mediàticament, l'esport rei als Països Catalans, sempre respectant l'excepció Nord-catalana.

Gairebé la meitat de les notícies (44%) són d'aquest esport i si s'acota als tres diaris del sud dels Pirineus el percentatge encara puja i frega el 55% (*La Vanguardia* 55%, *Levante* 54% i *Diari de Balears* 55%). A *L'Indépendant* baixa fins al 19%. És evident, un cop més, la fragmentació entre el sud i el nord, on es transmeten realitats paral·leles però diferents. En tots dos casos però, el pes de la tradició d'un esport per sobre de la resta és claríssim: el futbol al sud, en totes les seves vessants, i el rugbi al nord.

Futbol a banda, el segon esport més tractat és el bàsquet, que ocupa un 8% amb el màxim interès al *Levante* amb un 10% —especialment per la presència del València a les primeres posicions de l'ACB i a l'Eurolliga, tot i que a l'ACB també hi juga l'Alacant—. El tercer al rànquing, lluny ja del futbol i el bàsquet, és el tennis amb un 5% (*La Vanguardia* i *Diari de Balears* 5%, *L'Indépendant* 6% i *Levante* 1%). El ciclisme ocupa un 4% (*L'Indépendant* 7%, *La Vanguardia* 4%, *Diari de Balears* 1% i *Levante* no arriba a l'1%).

Cal aturar-se en la valoració dels esports de motor, especialment el motociclisme i la Fórmula 1. Aquests no tenen una presència espectacular als mitjans però aquesta es concentra en pocs dies, en posicions preferents i altes quantitats. Són l'elit. És a dir, quan es parla de Fórmula 1, especialment, l'espai que té és el que es paga més car, amb portades, articles d'opinió, entrevistes.... Habitualment se'n fan poques notícies de seguiment, però quan hi ha Gran Premi té una àmplia cobertura. Són cinc dies d'alta intensitat, el que és molt diferent, per exemple, del que passa amb

el futbol o el bàsquet. Hi ha dos grans motius que ho expliquen: a diferència de la Fórmula 1, el futbol és un esport amb una dinàmica de competició, entrenaments i rodes de premsa que genera una presència mediàtica molt més continua i regular. El segon és la presència d'enviats especials. En el futbol no n'hi ha, perquè es segueix l'actualitat cada dia de l'any, però en la Fórmula 1 i el motociclisme s'envien corresponents als grans premis, un cost que s'ha de rendibilitzar i justificar. Així, encara que La Fórmula 1 només ocupi un 4% del total de les notícies esportives el seu impacte real és més alt. Per ordre, els diaris que més en parlen són *Levante* amb un 7%, *La Vanguardia*, 6%, *Diari de Balears*, 3% i *L'Indépendant*, 2%. El motociclisme segueix una dinàmica similar i se'n parla un 3% de mitjana. Per ordre: *Levante* 6%, *La Vanguardia* 3%, *Diari de Balears* 2% i *L'Indépendant* 1%.

A la cua queden esports minoritaris dins dels propis esports minoritaris. Se'n parla molt poc i 'malament'. És a dir, estranyament trobarem una portada esportiva o una entrevista de natació, atletisme o esquí, a no ser que s'estigui disputant un campionat important –un Mundial, un Europeu o uns Jocs Olímpics– i el mitjà hagi decidit apostar per algun enviat especial. En canvi, sí que és més probable llegir-ne breus. Traduït en xifres, de natació només en parla *L'Indépendant*, (2%) una vegada més el diari més poliesportiu, i *La Vanguardia* (1%). La situació de l'esquí encara és pitjor i només té presència a *L'Indépendant* (1%).

L'atletisme viuria una situació similar si no fos per què hi ha un cas que destrossa les estadístiques. *Levante* té per norma recollir i publicar íntegrament tots els resultats i classificacions de les curses que s'han disputat el cap de setmana, el que en dispara la presència fins al 12% del total del diari valencià. En canvi, a *L'Indépendant* es limita a un 2% i a *La Vanguardia* i *Diari de Balears* un 1%.

La suma d'aquests esports no tanca el cercle perquè els 'altres' –handbol, vela, golf, olimpisme...– es reparteixen un 16% de les pàgines esportives. S'hi troba molta presència d'handbol a *La Vanguardia* i *L'Indépendant* i a la resta no. Al Principat hi ha molta tradició amb el Barça i el Granollers –que juguen la Lliga de Campions– i a la Catalunya Nord també n'hi ha molta pràctica i a més es viu amb intensitat la proximitat amb Montpeller, una potència europea, però és més complicat trobar-hi complicitat al País Valencià i a les Balears. A *La Vanguardia* i al *Diari de Balears* hi ha molta vela. Al segon per una qüestió evident de proximitat, d'un esport molt arrelat a la pròpia terra. De fet, fan un enorme seguiment del Trofeu Princesa Sofia Mapfre, que torna a ser prova de la Copa del Món. En el cas de *La Vanguardia* és possible que la vinculació de la família reial espanyola amb la vela –amb els històrics velers Fortuna i Bribón– i la tradició monàrquica del diari s'hagin trobat amb facilitat.

De fet, el *Diari de Balears* té força sensibilitat amb els esports i esportistes locals. Més exemples: tenen una cura especial en parlar de voleibol amb l'Oxidoc Palma (equip de la Superliga femenina) o de futbol sala amb el Fisiomedia Manacor. I també fan molt seguiment del Trot Balear repassant el programa i resultats de les corregudes en els hipòdroms de Son Pardo i Manacor. Més exemples de tractament de l'esport local els trobem a *L'Indépendant*, que guarda sempre un espai important per a la petanca, d'enorme tradició i pràctica a la Catalunya Nord.

Resumint, ens trobem una dependència altíssima del futbol que es concentra en els equips base o privilegiats (Barça, València i, en menor mesura, Mallorca), que, mediàticament parlant, imposen una dictadura respecte la resta. En aquest sentit cal destacar la poca presència del Vila-real, el Llevant, l'Hèrcules o l'Espanyol. A més, el Barça no és patrimoni de *La Vanguardia*, en tant que equip del Principat, sinó que tots els diaris en fan referència. També del Madrid, però probablement preval el criteri de proximitat –o simpatia, fins i tot– i se'n parla més dels blaugranes. Aquesta norma no escrita és vàlida també en el bàsquet. A grans trets, *L'Indépendant* és el diari més poliesportiu i més respectuós amb els esports minoritaris. Destaca la dependència dels esports de motor d'alguns diaris que contrasta amb la nul·la cultura motorística de *L'Indépendant*.

2.4.El vestidor. Olor a crema de massatges

2.4.1.Futbol. Els equips protagonistes

Una hipòtesi inicial ens podria fer pensar en la bicefàlia del futbol estatal –i gairebé europeu– basant-nos en la superioritat aclaparadora del Barça i el Madrid. I no és només un domini esportiu, sinó també econòmic i mediàtic. I per això, la idea que tots els mitjans passen el Barça i el Madrid per davant de la resta de les coses no és descabellada. Però aquesta no és ni tan sols una veritat a mitges, més aviat seria una mentida a mitges. Certament, tots dos, tenen un espai privilegiat a l'aparador però no és intocable. I menys a l'agenda del *Diari de Balears* i *Levante*, i gens a *L'Indépendant*. En canvi, *La Vanguardia* sí que els guarda un paper protagonista, ja que el Barça és potent però a més és l'equip 'de casa' i el Madrid, a banda del potencial, és el rival, l'enemic del Barça.

Aquesta interpretació es queda a mig camí en el pensament del *Diari de Balears* i *Levante*. En parlen, sí, però els seus equips, els 'de casa', són uns altres. Pels balears no hi ha dubte, el Mallorca, encara que tinguin una especial deferència pel Barça en els duels amb el Madrid.

Pels valencians el ventall s'obre, tot i que amb un rang definit. I ens centrem només en els equips de la Primera divisió. La primera referència, i amb diferència, és sempre pel València. Després ve el Llevant, l'altre equip de la ciutat. I si ampliem mires, un exemple els delata: el 10 d'abril es juga un València – Vila-real i el tracte que reben els de la Plana és pràcticament com el d'un equip més, amb ben poca afinitat.

A *L'Indépendant*, parlen del Barça però molt superficialment. Quan hi ha Lliga de Campions o partits decisius a la lliga. També parlen d'Abidal, en tant que francès. A vegades els dediquen breus com a d'altres grans del futbol europeu. En aquest sentit, i sense embogir, sí que hi ha més deferència pel Barça, primer, i pel Madrid després.

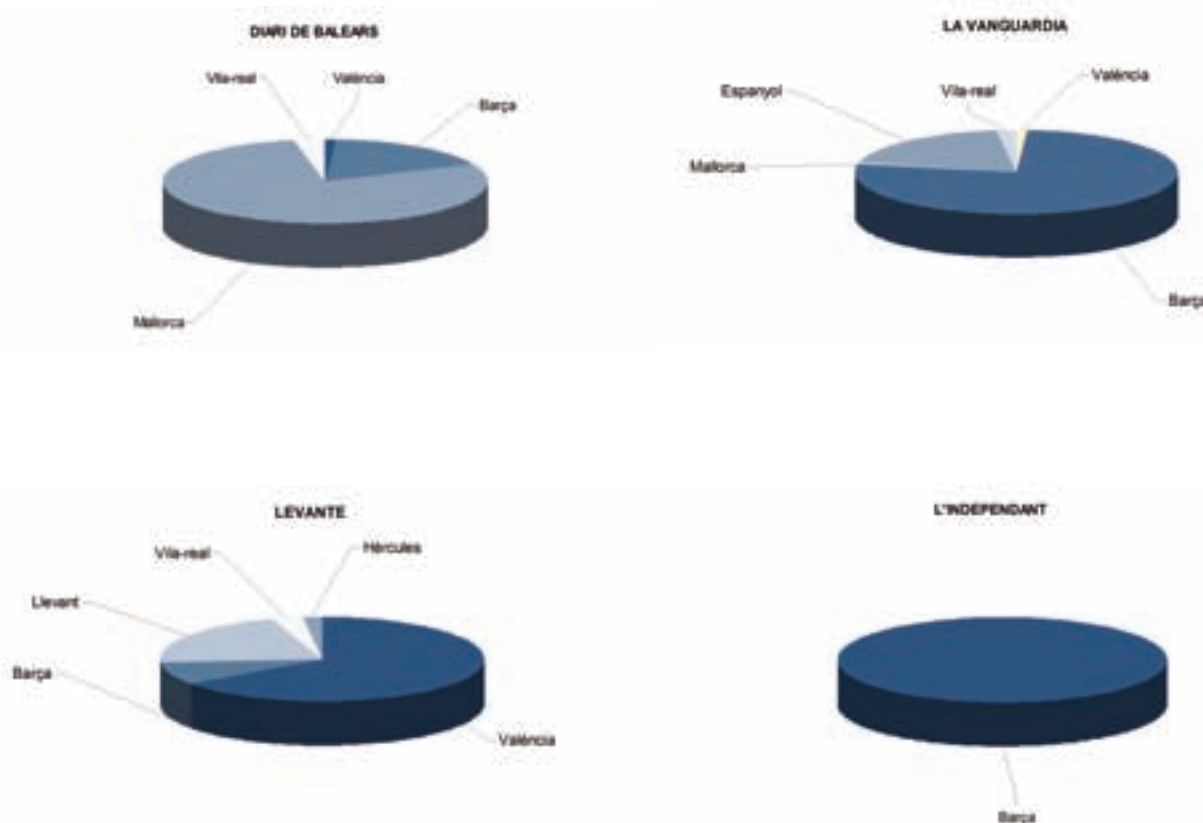
Per ordre de tractament, els equips dels Països Catalans més protagonistes dels diaris analitzats són aquests: València (32%), Barça (31%), Mallorca (17%), Llevant (10%), Espanyol (6%), Vila-real (3%), Hèrcules (1%). Aquesta distribució, senzillament vol dir –com veurem més endavant– que la dependència del *Levante* respecte el València és molt més gran que la resta de diaris amb els equips de la seva zona. I aquesta dependència és més greu pel fet que al País Valencià hi ha

més equips de la Primera Divisió (Llevant i Vila-real). Demostra una preferència claríssima i una poca equitat alarmant que afecta, com sempre, el lector.

El Barça és l'equip més representat en tots els diaris (77% a *La Vanguardia*, 9% a *Levante*, 17% a *Diari de Balears* i un 100% enganyós a *L'Indépendant*, perquè en parla tant poc que no és representatiu). Aquesta és una classificació exclusiva pels equips catalans, i si incloem la resta d'equips de la lliga espanyola, només es parla del Madrid.

On hi ha més joc a repartir és al País Valencià, però *Levante* o fa de forma poc equitativa: li dedica al València un 65% de l'espai, al Llevant un 21%, al Vila-real un 3% i a l'Hèrcules un 2%.

Si s'intenta establir ponts l'èxit és nul. No hi ha transversalitat catalana. *Levante* no parla del Mallorca; *Diari de Balears* no parla dels equips valencians; *La Vanguardia* parla molt poc del Mallorca, València o Vila-real, *L'Indépendant* només parla del Barça. Tampoc parlen de l'Espanyol a *L'Indépendant*, *Levante* ni *Diari de Balears*, no hi tenen cap afinitat, ni se'l senten propi ni n'existeix cap relació. De la resta d'equips, fora dels 'de casa', només interessa el Madrid, no se cita cap altre equip de la lliga espanyola excepte pels resultats i algunes cròniques englobades en un resum de la jornada. El mateix passa amb la Lliga de Campions.

2.4.2.El futbol des de la banqueta. Com s'explica?

De totes les peces desglossades, ressaltava la poca aposta per les entrevistes destacades: només sis en els 15 dies d'anàlisi i sumant els quatre diaris. En canvi hi ha molts més articles d'opinió: a *La Vanguardia* 22 sols amb el futbol com a protagonista, *Levante* 15, *Diari de Balears* 7 i *L'Indépendant* cap. En esports és relativament senzill trobar analistes i, en canvi, moltes vegades és difícil arribar als protagonistes, especialment si són grans estrelles. La política de la dificultat d'accés les grans estrelles és un dels handicaps importants de la professió en esports, però aquesta no

afecta la majoria d'esportistes.

Per valorar el bon tractament que rep el futbol –en un percentatge del global dels quatre diaris- de cada 100 notícies de futbol, 37 són com a tema destacat, 29 en format breu, 10 com a tema secundari i/o menor, 7 com a articles d'opinió, 6 com a tema d'obertura i un és una entrevista. El futbol ocupa molt espai i, a més, espais importants.

2.5.1.La interpretació nacional en l'esport

Més enllà de buscar reconeixement implícit i explícit a les seleccions o el respecte a la llengua, totes dues qüestions molt visuals, aquest espai pretén trobar –si és que hi són- punts que vertebrin una interpretació transversal del territori. Per exemple, la idea força de “l'equip nostre”. El Barça, el València o el Mallorca són la referència en cada diari, però ho són també per a la resta? Difícilment hi ha equips que traspassin les fronteres imaginàries que tracem entre els diferents diaris. Només hi ha un cas. Bé, dos. El Barça i el Madrid, dos clubs que per la seva potència estan per sobre de les interpretacions nacionals. És l'expressió màxima del poder dels poderosos. Amb aquesta idea de partida és complicat trobar subjectes que estableixin ponts al llarg del territori. Que Rafa Nadal o Jorge Lorenzo siguin protagonistes comuns és pel fet de ser figures mundials espanyoles, no pas dels Països Catalans. En aquest sentit, també es traça una línia que repassi el tracte que rep el català, si és una llengua que uneix o és més una qüestió folklòrica o de màrqueting i es busca les intencions –si és que hi són- que uneixen l'esport i la política, i el tracte a l'esport local, la base de tot plegat.

2.5.2.El català, cosa de pocs

Al marge del *Diari de Balears*, es podria resumir en l'edició en català de *La Vanguardia*, en una columna d'opinió concreta a *Levante* i a alguna excentricitat de *L'Indépendant*. Res més. Recordem que l'edició en català de *La Vanguardia* es va estrenar al març del 2011, poc abans del període d'estudi d'aquest treball.

Els altres dos casos, excepcions clares a la norma. A *Levante* guarden un espai generós i respectuós per a la pilota, un esport molt arrelat al territori. A banda de la informació, escrita en castellà, ho acompanyen amb un article d'opinió en català, titulat “Impressions” i firmat per J.L.Bausset. Una forma de respecte al territori? Perquè si s'entén que la pilota és un esport tradicional, autòcton i amb un fort arrelament popular –per això se li dedica un espai ‘afectuós’-, s'entén que aquest s'expressa en català. Una excepció que d'entrada és simpàtica, però que conté també un perillós efecte bumerang si en traiem aquesta conclusió.

Per la seva part, a *L'Indépendant* la llengua vehicular és el francès, sense excepcions. Bé, una. Tal com s'ha comentat, el 9 abril del 2011, quan la USAP va jugar a l'estadi Lluís Companys de Barcelona un partit de competició europea, el diari nordcatalà va abocar-se amb la cita obrint durant dos dies amb esports des de la informació general i publicant un especial. Malgrat que aquesta informació segueix sent en francès hi havia articles d'opinió en català.

2.5.3.Esport i política. Més del que ens pensem

A primer cop d'ull no hi ha una oferta sòlida d'informació esportiva amb dosis polítiques, com ofereix, per exemple, i obertament, El 9 Esportiu. Però rascant només una mica es troben exemples, alguns més intencionats i d'altres camuflats de forma maldestre.

Els més eloqüents són a *L'Indépendant*, a l'especial pel partit de la USAP a Montjuïc. Les pàgines especials d'anàlisi del matx destaquen el significat i vinculació del nord amb el sud dels Països Catalans amb notícies, entrevistes, articles d'opinió —escrits en català—, fotografies, gràfics, titulars atrevits, infografia i colors que delaten una intenció totalment explícita. La USAP, per tant, fa de vehicle transmissor i s'aprofita aquest partit que juga a Barcelona. I encara que en la resta de dies analitzats també es parla, i molt, de la USAP, no es palpa aquest fervor catalanista.

Hi ha però, altres formes de fer política en l'esport i a través dels esports minoritaris sempre queda més camuflat. És el cas del *Diari de Balears* amb el Trofeu de Vela de la Reina, una competició altament tractada oferint sempre una cara amable i publicant-ne amb insistència el nom complet. No és un cas per buscar cap intenció descarada però sí que ajuda a crear una imatge agradable de la monarquia vinculanda amb l'esport.

També *Levante* fa una cosa similar amb la Fórmula 1 i la Generalitat Valenciana. Les informacions que publiquen a vegades vinculen el Govern amb la competició, sense fer-ne propaganda però, en qualsevol cas, són aportacions irrellevants per la informació.

2.5.4. L'esport local, on neix tot

És convenient aclarir primer què s'entén per esport local, perquè les fronteres es poden moure amunt i avall amb certa facilitat i permeten incloure o excloure els equips, els esportistes i les competicions d'aquesta definició. D'entrada, l'esport local és aquell que s'escau dins l'abast del mitjà en qüestió, sempre acotant al màxim. Per tant, el *Diari de Balears* que no està dirigit als lectors del Principat ni del País Valencià ni de la Catalunya Nord, entendria com a esport local el que manté una relació directa amb Ses Illes. Ara bé, Rafa Nadal és esport local? El Mallorca de futbol és esport local? Joan Llaneras, en el seu moment, era esport local? No. Aquests són esportistes que traspassen fronteres, que són universals. El mateix passa amb determinades competicions. Per exemple, i ens centrem en el Principat, el Gran Premi de Fórmula 1 que es disputa al circuit de Catalunya tampoc ho és i en canvi sí que ho és el Ral·li d'Osona. Per tant, el Barça, la USAP, la Volta Ciclista a Catalunya o la Copa Amèrica de Vela que sortia des de València, no són esport local.

Aquest és un capítol que genera subgrups, sub-associacions entre els diaris analitzats tot i que d'una forma un pèl difuses perquè a l'hora d'establir categories en l'esport les fronteres són líquides. Però si es vol quadrificar es té, per una banda, *La Vanguardia* i, per l'altra, la resta. Pel que fa a l'esport local, el diari del Grup Godó assumeix un paper molt més generalista enfront el rol més paternalista i proper dels altres, que desprenen un aire a mitjans locals, com aquell qui forma part d'un univers més ampli. No vol dir això que *La Vanguardia* descuidi l'esport del Principat però li dóna un tracte més secundari. En línies generals, li reserva un espai que s'acaba amb els resultats i classificacions dels diferents grups i categories del futbol català. En publica els resultats, les classificacions i algunes cròniques, sempre atenent a uns límits. Les categories més altes tenen crònica i a mesura que van baixant, se'ls delimita l'espai. I aquí s'acaba pràcticament la relació amb l'esport local. Només excepcionalment apareixen notícies o resultats d'altres esports com bàsquet, atletisme, natació, etc.

En canvi, *Levante*, *Diari de Balears* i *L'Indépendant* són molt més locals. Alguns exemples. Al mallorquí es parla amb cert èmfasi de competicions com el Cinturó Internacional a Mallorca de ciclisme, una prova de la qual no en recull ni una sola referència cap dels altres diaris. No seria d'estranyar que aquesta mateixa prova traslladada al País Valencià o la Catalunya Nord, tingués ressò a *Levante* o a *L'Indépendant*, i en canvi, és poc probable que en tingués a *La Vanguardia*. No pot ser una sentència categòrica, sinó una conclusió empírica aportada per aquest treball.

Més exemples. El *Diari de Balears* recull les actuacions de l'atleta de muntanya Tòfol Castanyer, parla abastament del Trot balear i fa periòdicament —quan hi ha competició— cròniques de les actuacions de David Salom en les curses motociclistes.

2.5.5.L'esport femení, lluny dels focus

El cert és que l'esport femení no té pràcticament cap mena de tractament especial, senzillament forma part de l'esport, sense distinció de gènere. Això hauria ser una bona notícia si s'interpreta com a normalització d'una situació històricament poc equitativa. La sensació però, és que de l'esport femení se'n parla menys perquè interessa menys. Aquest estudi no ha entrat en profunditat en aquest camp, no obstant, queden alguns conceptes, segurament pel repàs continu dels continguts. L'única excepció que trenca aquesta norma són els suplementes específics d'atletisme femení que apareixen a alguns diaris com *Levante* o *L'Indépendant*. En la resta, insisteixo, no hi ha distinció, tal com passa a l'hora de parlar de bàsquet o de tennis femení –els esports amb més seguiment. Si apareix és perquè és esport.

3. Conclusions

3.1. La pròrroga, xiulet final i camí dels vestidors.

Conclusions

Un cop analitzats els diaris, més que establir un dibuix d'una secció d'esports tipus, és interessant posar-se al lloc del lector i imaginar-se quina realitat es troba en cada capçalera. Sempre serà una translació general perquè de detalls que trenquen la norma n'hi ha molts.

D'entrada, és una secció d'esports ubicada cap a la part final del diari, d'11 pàgines, i amb un domini elevadíssim del futbol –amb l'excepció del rugbi a *L'Indépendant*-. Aquest (o aquests) és l'esport de referència. Cada mitjà té un equip que també és referència (Barça, València, Mallorca o USAP) i sobre el qual se sustenten la majoria d'informacions. Són pàgines escrites en castellà –amb l'excepció del *Diari de Balears*-, amb molt poques entrevistes i molts articles d'opinió. L'espai que no ocupa el futbol se'l reparteixen esports de pes i tradició com el bàsquet, el tennis, el ciclisme i el motor. Les informacions sobre la Fórmula 1 i el motociclisme a vegades vénen condicionades per certs aspectes 'polítics', especialment quan fan referència als circuits i a la vinculació que hi tenen els diferents governs. Generalment es parla poc de l'esport femení i menys encara ressaltant-lo per qüestions de gènere. I queda un espai per als esports minoritaris. Habitualment apareixen en format breu, cap al final de la secció, a les pàgines amb menys pes i aquí s'hi encaixa tot, des de notícies vinculades a l'olimpisme fins a referències als esports més locals –per exemple la petanca a la Catalunya Nord-. Sovint, les seves referències es resumeix a una llarga publicació de resultats i classificacions de les competicions celebrades el cap de setmana. És a dir, es tracten amb relativa poca sensibilitat. Les informacions no presenten transversalitat catalana entre els equips o esportistes dels diferents punts geogràfics dels Països Catalans.

Així és, en línies generals, una secció d'esports tipus, amb presència homogènia cada dia de la setmana, gairebé amb independència de l'activitat competitiva, trencant la idea preconcebuda que assenyala que dissabtes i diumenge –dies de competició- i dilluns –quan es recull tots els resultats- és quan més s'escriu d'esports als mitjans. En aquest sentit, es pot interpretar que els esports o bé s'han democratitzat o bé s'han imperialitzat, ocupant un espai que no haurien de tenir. Depèn cap a on es vulgui tombar la balança.

Es veu com cada diari té un equip de referència i, a poder ser, un enemic definit sobre qui poder-ne parlar. És un cas curiós perquè *La Vanguardia* té clar que l'equip propi és el Barça i que el rival és el Madrid. *Levante* es decanta clarament pel València, deixant força de banda el Llevant, el Vila-real o l'Hèrcules, i el *Diari de Balears* té el Mallorca com a referència. *La Vanguardia* regala poc espai mediàtic a l'Espanyol –tot i que el tracta amb delicadesa-, i sense cap sensibilitat especial amb el Mallorca, el València, el Vila-real o l'Hèrcules no contempla per a res l'opció dels Països Catalans. Aquesta opció editorial –que no enganya ningú perquè per definició el diari s'expressa així- és la mateixa que a la resta. L'únic que trenca una mica aquesta línia és *L'Indépendant* que, tot i així, no deixa de tractar els equips catalans molt puntualment. De fet l'única línia comuna a tots els mitjans és el Barça, ja que se'n parla a tots els diaris encara que sigui més per la seva potència que per equip català. Com que es parla del Barça, en contraposició es parla també del Madrid. L'amic i l'enemic. Ja que, encara que sigui suaument, tots els diaris es decanten més pels blaugranes. En aquest sentit, tenen clar quina realitat oferir als seus lectors.

En general però, aquesta és una realitat força escapçada perquè el pes del futbol és enorme. Ho demostra la dada que extreu aquest estudi: a *La Vanguardia*, *Levante* i *Diari de Balears*, 5'5 de cada 10 notícies són de futbol. A *L'Indépendant* la proporció és la mateixa però amb el rugbi. La resta d'esports s'han de repartir menys de la meitat del pastís, la majoria del qual queda pel bàsquet, tennis, motociclisme i Fórmula 1. El cas del bàsquet accentua la lluita de classes socials, amb el Barça i el València al capdavant del rànquing. Són dos equips que, a més, s'han guanyat la quota mediàtica per mèrits esportius –tots dos juguen l'Eurolliga-. Parlar de tennis és gairebé sinò-

nim de parlar de Rafa Nadal, un dels millors tennistes de la història i que mediàticament traspasa les fronteres que analitzem. No obstant, el seguiment que té és major al *Diari de Balears* –Nadal és de Manacor- i a *La Vanguardia*, un diari històricament amb lligams estrets amb el tennis per l'organització del Trofeu Godó. Pel que fa al motociclisme i la Fórmula 1, són esports amb un tractament singular. D'entrada, un asterisc. A la Catalunya Nord gairebé no se'n parla perquè hi ha poca tradició. Al sud dels Pirineus se'n fan molt més ressò per diferents motius i amb certes especificitats marcades pels alts i baixos. Se'n parla poc quan no hi ha competició però en canvi, quan hi ha Gran Premi se'n parla moltíssim. Una explicació és la presència d'enviats especials de cada mitjà. Una altra, és la força d'alguns dels patrocinadors/anunciant. A més, són esports d'interès pels lectors per; 1-presència d'esportistes de casa i, 2-curses disputades en circuits de casa – Montmeló, València, Xest...- amb la implicació econòmica i política que això suposa.

A continuació trobem un grup d'esports que no cauen en el calaix dels 'altres' però que tenen poca importància: natació, ciclisme, atletisme... I finalment, una capa molt ampla però poc elevada d'esports minoritaris on es tracta, i amb diferents sensibilitats, el golf, la vela, la petanca, futbol sala, voleibol, trot balear... Alguns per locals i d'altres per interessos –patrocinadors o vinculacions político-socials importants- que són protagonistes puntuals.

Costa trobar atreviment per personatges desconeguts o de perfil lleuger. Tot i així, és just puntualitzar que, possiblement *La Vanguardia* en un nivell inferior, la resta de diaris sí que assumeixen el paper de mitjans locals, donant sortida a esports i esportistes del territori –Catalunya Nord, Illes, País Valencià o Principat, però no Països Catalans- i que els apropa a la realitat del lector i la visió desfigurada que dibuixa el futbol i els pocs protagonistes d'elit que poblen els mitjans. Queda la sensació que els esports minoritaris tenen un espai petit i reservat dins els mitjans i que tenen potencial per ocupar-ne molt més.

La presentació també és força convencional i, fins i tot, poc atractiva –amb l'excepció del Suplement dels dilluns del *Diari de Balears*-, amb notícies de diferent rang i espai fins a culminar amb els breus. Trobem molt poques entrevistes malgrat que el repertori per triar i remenar és ampli. Hi ha crisi de protagonistes? No, però probablement l'explicació rau en que l'interès es limita a uns pocs que són molt inaccessibles: futbolistes i, a poder ser, del Barça. Sorpren perquè és un gènere cada vegada més en desús tot i ser perfectament vàlid i atractiu pel lector. El contrast el trobem amb l'elevat nombre d'articles d'opinió, molt més fàcils d'aconseguir. Només fa falta un especialista –extern o personal del propi mitjà- i un petit espai. En general hi ha un grup d'articulistes de capçalera, amb un espai propi i definit –per exemple l'exfutbolista Joan Golobart a *La Vanguardia* el dia després del partit. En qualsevol cas, i contraposant l'entrevista amb l'article d'opinió, és evident que la firma ven molt més que no pas el protagonista.

I destaca també la poca aposta per la fotografia, un mal comú a tot el sector, amb l'excepció del *Diari de Balears* que cada dilluns obre la secció amb una fotografia il·lustrativa del cap de setmana i que pot fer referència a qualsevol esport.

Finalment, l'informe ha recollit algunes causes col·laterals que, tot i no ser l'objecte d'estudi, també apareixen sistemàticament. Són qüestions més 'polítiques', com el respecte per la llengua, limitat al *Diari de Balears* i a l'edició en català de *La Vanguardia*, amb algunes aparicions esporàdiques en la resta. A *L'Indépendant*, en un cas aïllat durant la visita de la USAP a Barcelona, va mantenir una expressió de fervor catalanista generalitzada en els dies previs i posteriors al matx, on no sols va modificar l'ordre i la presentació de la informació esportiva, sinó també la línia editorial. A *Le-vante* també hi ha una excepció –en aquest cas periòdica- amb la publicació d'una columna dedicada a la pilota i escrita en català. El respecte i l'admiració per la llengua és a mig camí entre la timidesa i la inexistència.